

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 55. ANULU XIV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana și joia și Dumineca. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la espeditură foiei pe afara la c. r. poste, cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate către espeditura. Prețulu pnumerațiunei pentru Săbiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

tru provinciile din Monarchia pe anu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Săbiu, in 14/26 Iuliu 1866.

Eveneminte politice.

Săbiu in 13 Iuliu.

„Hrm. Ztg.“ de Luni primesece urmatorele linii din N. Fr. Bl. „Förte neliniscitoare sunt scirile din Transilvania. Alegerea principelui Carolu de Hohenzollern de principe alu Romani ei au fostu de siguru o trasura de siacu din partea lui Bismarck bine calculata, care acum si are consecintiele sele. Marginile nostre se vedu amenintiate seriosu de romani.“ — La acestea adauge Hr. Ztg.: Noi aici in Transilvania nu scimu de amenintiari de acestea nimica. —

Telegramele ce ne-au sositu in tempulu din urma, parte dela Vienn'a, parte dela Pest'a, au caracteru mai multu politicu decâtu resbelicu. De Dumineca la amedi ni se spune in unulu din acele telegrame, au incetatu tote ostilitatile intre trupele austriace și prussiane. Legatulu Austriei contele Carolyi, Br. Brenner, apoi FZM. Degenfeld s'au dusu in cortelulu generale alu prussianiloru spre implinirea unei missiuni.

Despre Deák și Andrassy se spune (22 Iuliu) ca fura chiamati la Vienn'a. Amendoi au conferitu cu Belcredi și cu Majláth. Deák s'a și intorsu la Pusztaszentlászló. Resultatulu acestei calatorii este necunoscutu. A doua zi ni vestesce altu telegramu din Pest'a, ca P. Naplo constatéza in unu articlu unu votu de neincredere fatia cu purtarea regimului, și cere atragerea Ungariei la tratările de resbelu și pace. —

Se vorbesce despre o proclamatune către Ungaria despre a cărei cuprinsu dlu Deák sa aiba cunoscintia. Denumirea unu ministeriu responsabilu se tine din partea unor'a de unu ce siguru si se astepta că sa urmeze cătu mai curendu. Zukunft adauge la acestea, ca prin o atare mesura se alteréza cu totulu programulu de deslegare dela Septembrie.

„Pesti Napló“ apostroféza pre centralistii din Vienn'a in urmatoriulu modu:

Doue regate frumoșe stutu pâna acum perdute, 2000 milioane detorii, multoru bravi li se causă morte, — și inimiculu stă inaintea portiloru capitalei. Ce aru dice indumnedicitorii sistemului acestui'a candu natiunea magiara aru adoptá acum teori'a doctrinei de prescriptiune, candu amu privi săbi'a de o putere și resultatulu batălielor de dreptu. —

Din Debatte scótemu urmatorea impartasire: „Precum audu din isvoru förte siguru contelului Forgách i s'a increditu o rola cu multu mai inalta decâtu cea a unu conducatoriu de guerila. Elu e denumitu de comisariu regescu preste comitatele de média nópte apusu ale Ungariei, supunendu-i-se totu odata și tote oficiolatele civile ale partiei acestei de țiera. Problem'a lui nu e de a conduce glóte inarmate, ci de a creá elementele opostiunei, care remanu sa se organizeze de către puteri militare, de a le aduná și de a face tote dispositiunile, ce suntu acomodate pentru aperarea unu teritoriu amenintiatu.“ Lauda in fine alegerea facuta in acestu barbatu pentru acestu câmpu de activitate din mai multe privintie förte de insemnate.

Unu diuariu magiaronu Kraján dice: Eri s'a inceputa inrolarea recrutiloru după obiceiulu aviticu. Acest'a are acea bunatate in sine, ca scapa țier'a de „vagabundi.“ — Frumósa rola joca — după acelu diuariu — vagabundii in Ungaria. —

Diuaristic'a vieneza discuta multu cestiunea, déca sa ese Austri'a din federatiune séu sa nu ese. Corespundintele din Vienn'a de la diuariulu parisianu la France se exprima in asta privintia cam in urmatorele: Indata ce Prussia se va intari in Germania nordica și va reesi cu unu parlamentu, statele dela média-di suntu amenintiate și imperialismulu nemtescu nu va sa intardia. Mai departe doresce coresp. cá déca nu se póte evita esirea sa ese și Austri'a și Prussia din federatiune, séu celu puțin sa se pretinda, cá sa nu se mai formeze o federatiune cu verfu prussianu. Afara de impregiurarea ca acest'a aru fi förte umilitóre pentru Austri'a se teme coresp. ca partea nemtesca a Austriei va trage către ceilalti nemti, iara magiarii cei „curagiosi“ voru tindo după independintia și apoi eata cum vrea Bismarck sa impinga pe Austri'a in Orientu.

Monitoriulu de séra din 19 dice, ca o parte din pres'a nemtesca au cugetatu ca regimulu francesu va mijloci unu armistitiu unilateralu intre Itali'a și Austri'a ceea ce nu au fostu cugetulu regimului, precum nu au fostu și intrevenirea armata in Germania, ci numai restatorirea păcei generale. In fine dice ca Francia nu a vrutu sa intrebuintieze mesuri amenintiatore, pentru că incurcaturile sa nu devina și mai mari. „Prussia cere, cá inainte de a-si dá ea consimtiementulu la armistitiu sa se priméscă preliminariele de pace. In acestu punctu se afla negociările intre puteri.“

Din Parisu se dice ca printiulu Napoleonu au avutu insarcinare sa descopere regelui Victoru Emanuilu, ca Francia nu a avutu alta de scopu cu Veneti'a, decâtu sa o predea Italiei, de niscari-va condițiuni nu e vorba. Tirolulu sa se lase pentru alte negociári. Gestiunea Romei nu va fi mestecata la pertratári și Roma se va desiertá punctuosu la terminii fipsati.

Din Constantinopolea se spune ca Omer pasi'a s'a stramutatu la Sium'a. Redifii armatei ii lasa acasa. Tributulu principatoru se suia la 55,000 lire turcesci. Corabii italiensesci au trecut in 9 Iuliu pre la Antivari spre Ragusa. In Candi'a e linisce. Trupe egiptiane vinu sa se alature lánge cele din Rumeli'a.

In Romania'a s'a inchisu adunarea. Eata cum resuma unu deputatu activitatea adunarei:

Constitutiunea s'a votatu.

Angagiamentele ce amu luat in fati'a vóstra le-amu indeplinitu cu sántienia.

Tronulu pré iubitulu nostru Domnitoriu Carolu I, este intáritu.

Libertátile publice suntu garantate.

Proprietatea data tieraniloru este respectata prin Constitutiune; drepturile lor de a-si alege deputati suntu mentinute.

Dorintiele divaneloru ad-hoc suntu implinite; cei'a ce inasa erau datori a face după acea programa din 1857, este senatulu. Amu consimtitu la densulu, este adevératu, dar nu este mai puțin adevératu ca amu scapatu țier'a.

M'amu creditu datoriu a ve dá socotéla despre voturile mele, pentruca déca in matur'a vóstra chibsuire, credeti ca amu făcutu ren, nu voiescu a usá mai multu de nisce drepturi ce tíu dela voi.

In fine adaugemu și Mesagiulu domnescu dela inchiderea adunarei:

Domniloru deputati! Prin Constitutiunea prelucrata de d-vóstra a-ti deschisu pentru Romania'a o era nóua.

Astadi candu, după o sesiune atátu de laborioșă, a-ti făcutu lucrári, cari voru avea unu locu insemnatu in istorie; astadi candu missiunea, pentru care țiera v'au tramisu este saversita; ve multiamescu pentru tota silinti'a ce a-ti pusu la indeplinirea unei opere asiá de mare, și pentru concursulu ce a-ti datu guvernului la regularea cestiuniloru financiare, atátu de grele și de importante in momentul de fatia.

In virtutea dara a art. 95 din Constitutiune, adunarea este și remáno disolvata.

Nóua representatiune natiunala se va convocá in terminii prescriși de lege.

Dumnedicu, care protege patri'a nóstra, sa ne lumineze și sa ne conduca pre toti intr'unu singuru gandu, spre binele țierei.

Datu in Bucuresci, la 6 Iuliu anulu 1866.

Carol.

„Romanulu“ ne mai spune despre o deputatiune serbésca carea fú förte bine primita de Principele.

Din câmpulu resbelului.

La média-nópte. Din Karlsbad se telegraféza dela 19 Iuliu, ca adi ori mane are sa intre in Schwarzenberg unu corpu mare din Mecklenburg. Curtea drumului de feru e desiertata pentruca cá sa póta campá trupe intr'ens'a.

Din Pilsen se telegraféza dela acelasi datu intre altele ca in Lipsi'a se afla o trupa prussiana de 30,000. Se spune in depesia ca luca din tote puterile la restatorirea liniiloru de drumu de feru. Scopulu aru fi, după prussiani, reintroducerea comunicatiunei de marfe, in adevéru inse se pote ca pentru transpórtu de trupe. —

Dupa unu telegramu din Asch'dela 20 Iuliu aflámu ca pre lánge trupele mecklenburgice sa immultiescu in Lipsi'a și cele prussiane.

Tóte comunele din pregiurulu acestei cetáti in departare de dóue óre suntu destinate pentru cantonarea lor.—

In Darmstadt se afla 6000 prussiani in Frankfurt 15,000. Impartasiri din Würzburg afirma, ca la Aschaffenburg au raportatu prussianii o victoria deplina asupra bavariilor.

Din Frankfurt se mai telegraféza la 20 Iuliu, ca prussianii aru fi ocupatu si Wiesbaden. Brigad'a gen. Wrangel compusa din oldenburgezi si hamburgezi va remane cá garnisóna in Frankfurt.—

Scirile de Vienn'a de pre la 18 pâna la 20 suntu mai cu séma despre pregatiri resbelice. Regimente trecu prin cetate, voluntari se inoléza, se facu bivacuiri. Prelanga acestea mai vinu apoi si scirile de armistitiu respective de pace. Despre césta din urma se dice, ca numai sustinerea intréga a regatului Sassoniei mai e óresi care pedeca.—

Alte faime de pre la 20 spuneau ca inamiculu s'a indreptatu cátra capulu de punte (Brückenkopf) dela Florisdorf spre a cauta pre armat'a austriaca in pozitiunea ei principala si a trece in fati'a Viennei dunarea.—

Unele diuarie aducu scirea despre o lovire intre austriaci si prussiani in comitatulu Trencinului in Ungari'a. Scirea acést'a trebuie inca insteptatu, cá sa se adevérsca. Vedi la Mai nou).—

Parisu 20 Iuliu. Din cortelulu generalu prussianu Brünn s'a comunicatu in 17 preste Berlinu; Armat'a I. merge spre Vienn'a in 15 au fostu la Tobitsau o lupta de anteposturi. Printiulu de coróna au ocupatu Prerau. Astadi dupa amédi s'a indreptatu divisiunea a 11-a si mai multe regimente de garda cátra teatrulu resbelului? Divisiunea a 13. remâne sa observe fortareti'a Königgrätz. Comunicatiune deplina între ambe armatele. Se astépta o lupta inaintea Florisdorfului séu pre câmpulu March. Ducele de Mecklenburg-Strelitz au calatoritu la Lipsi'a.—

Dela médi a-d-i. Sciri din Vien'a despre lupt'a marina dela Liss'a spunu ca se comunica oficialminte: ca in 20 Iuliu au atacatn escadr'a austriaca sub admiralulu Tegetthoff, flott'a italiana constatatóre din 22 nâi între cari „berbecele“ numitu „Affondatore“ si 12 fregate ferecate. In decursulu luptei fregat'a austriaca „Ferdinanda Max“ au gauritu fundulu unei fregate italianesci. Nimenea nu a potutu fi mantuitu decátra celelalte fregate italianesci. Nai'a de linia austriaca „Kaiser“ incungurata fiindu de 4 nâi ferecate italianesci, pre un'a o au calcatu si pre celelalte le-au alungatu si asiá au liberatu Liss'a cu totulu. Escadr'a austriaca e capace de lupta inca. Perderile preste totu 32 morti si 124 raniti si unele daune la nâi. Intre cei caduti 2 capitani a unei nâi de linia; greu raniti: 3 locutenenti. Eri (in 20 Iuliu) au fostu respinse dela Liss'a 4 fregate ferecate si alungate din portu. Ele au bombardatu cu gránate unu vaporu alu Lloydului „Eggito“. Comandantulu acestui'a unu locot. (Stratti) au afundatu de tempuriu vaporulu si asiá nu au pututu fi luat.

„Provincia“ unu díuvariu italianu, dice ca flott'a austriaca e respectabila si admiralu Tegetthoff unu soldatu bravu. De altmintrea cetimu ca in pártile acestea se vede ca inamiculu propasiesce. Telegramulu din Zar'a spune ca flott'a italiana s'a retrasu dela Liss'a dupa unu bombardamentu de 9 óre, dara nu spune ca fara resultatu séu numai dupa ce si-au ajunsu scopulu adeca dupa desbarcarea trupeloru, ceea ce aru fi de temutu de óre ce se spune ca comunicatiunea telegrafica e stricata. (Nu se adevérsca.)

Despre operatiunile lui Cialdini spune o corespundintia a lui Triest. Ztg. din Veneti'a dela 17 Iuliu ca ácelea mergu fórté incetu. Dicce mii inaintéza spre Veneti'a (cetatea). (Cialdini se dice ca dispune de 120,000 soldati cu 300 de tunuri.)

Din impregiurarea acést'a se deduce judecat'a ca Cialdini trebuie sa urmeze unoru mandate mai inalte, cari impedeca actiunea lui. In 16 Iuliu au sositu la Veneti'a in portu o fregata francesa „provence“ cu 36 tunuri comitata de unu vaporu mai micu, si dupa ce fu salutata de salvele forturilor venetiane, aruncá ancor'a la Alberoni. Dupa o óra au cercetatú comandantulu francezu pre guvernatoarele fortareti'e FZM. Alemanu petrecú mai multu tempu la densulu si apoi reintórse iara la nai'a sea. Italianii credu ca acést'a au venitú pentru aperarea suditiloru francesi, dara nu cá avantgard'a flotei franceze cu dlu Lebeuf. Sciri mai próspete spunu ca nâile franc. se reintorcu la Toulonu si ca scopulu lorú fostu numai sa faca o reconosiune in marea adriatica.—

Dela 18 Iuliu se spune din Veneti'a, ca inamiculu se afla in Mestre si ca între anteposturi au fostu unele lupte mai mici.— Comand'a sup. preste corpulu alu 7-lea in Veneti'a e incrediuta in S. imp. Archid. Henricu.—

Din pártile Tirolului spunu scirile pâna la 19 Iuliu ca trupele de sub Majorulu Albertini dela reg. de inf. Archid. Rainer nr. 59 si majorulu Metz dela reg. venatoriloru imp. au facutu la mandatulu comandai trupeloru pentru Trolu in 15 si 16 Iuliu unele atacuri ofensive din Tonale si Sponda-lunga. Colón'a cea d'antâiu numita a inaintatu pâna la Vezz'a, fara de a fi intálnitu séu vediatu despártieminte inimice mai de o insemnatate. Ceealalta colóna au respinsu pre inamicu, facendu-i o stricaciune insemnata,

pentru ca au dusu cu sine 15 cara cu râniti, si i-au demuntatu unu tonu. Din partea austriaca 4 râniti.

Din Trientu se scrie (in 16 Iuliu) la „Vtd.“: Noi nu insintâmu aici. Sciri sigure nu avemu astadi nici dela generalulu de Kuhn nici din partea resariténa a Tirolului. Si de aceea, cáci generalulu de Kuhn de siguru aru cere ajotóre déca in lupt'a cea mai próspeta dela Caffaro nu i s'aru fi pártutu trupele sele de ajunsu. Acestu oficieru talentatu are unu adversariu mai puternicu, carele s'a intáritu de nou cu trupe din armatele dela Mincio si dela Po, dara de óre-ce nu sosescu nici râniti nici bolnavi, dámu cu socotél'a ca caus'a nóstra stá fórté brilantu. Mai departe spune corespund. ca luptele mici mai nu incéta.

Despre contele Wickenburg cu insbrucanii sei, cari au facutu multe bravuri, spune,— case vorbesce,— ca se aru fi aflându in o strimtóre mare. Date mai deaprópe insa lipsescu.

Pâna aci aru fi tóte bune in Iudicaria si teritoriulu marginasu (cu acést'a). Nu asiá bine stau lucrurile in directiunea de preste Valsagun'a, carea nu este o pedeca neinvingibila pentru unu inamicu energicu, carea póte aduce pre inamicu in tempulu celu mai scurtu in Trientu si carea prin o inviagere estina ne póte dá de rusine tóte incordárilé nóstre in Iudicari'a si la Tonale. Dupa ocuparea cea fara indoiala a Vicenzei, suntu deja, asiá se spune, 3000 de soldati de ai inamicului cátra Schio pe drumulu ce duce la Roveredo, si déca si suntu defilee pe rut'a acést'a, cari suntu greu de luatú, totusi prin o preponderantia numerica póte sa ese lucrulu in favórea lorú. De Valsagun'a purtâmu mai putina grigia, dupa ce la Primolano la intrarea in vale se afla nisce fortificatiuni din care se potú inamicului pune pedeci insemnate.

Sabiu 12 Iuliu.

(Profesoru românulu la academi'a c. r. de drepturi in Sabiu). Din isvoru demnu de credintia aflâmu, ca prin inaltu decretu s'a denumitu dlu Dru Dimitriu Racuciu de profesor preleginte in limb'a româna la c. r. Academia de drepturi din Sabiu. De-si asteptárilé nóstre aru fi cu multu mai mari, pentru cá sa ne vedemu odata egalisati in totu respectulu dupa cumu cere bunulu dreptu, totusi nu putemu sa nu primim si in denumirea acést'a unu micu progresu cátra dreptele nóstre dorintie. Ne magulimu de alta parte cu speranti'a, ca dlu Dru, va intrebuintá tóta energi'a juneloru si venjóselorú sele puteri, pentru cá sa puna unu temeiu solidu acestei prime inceperi demultu asteptate de natiune in genere si in specia de junimea nóstra, pentru cá de o parte acésta junime sa se console la audiulu prelegerilorú rostite in limb'a care au supt'o dela mama si de alta parte natiunea sa demustre faptice, ca nu numai merita, dara pe dreptu considerata e in stare a dá barbati si pentru posturile acestea. Sarcin'a dlui Dr. e grea, noi ii gratulâmu la dens'a, cáci e si onorifica si ii postimu succesu intru tóte, pentru cá sa póta iarasi intru tóte corespunde acestei grele si onorifice sarcine.

Valeggio 8 Iuliu.

Sub datulu acest'a primú Redactiunea deadreptulu unu raportu despre lupt'a din 24 Iuniu din care scótemu unu estrasu cá intregire la cele publicate in nr. tr. dela Naseudu:

„Locotenintele primariu Georgiu Popu bravulu fiu a lui Marte cu loc. Bek si 13 feciori dela a 13. compania cadiura la intreprinderea unui asaltu asupra unei baterii de tunuri ale Italianiloru la cas'a Pasquali, ce se afla lánge drumulu ce duce dela Castelnuovo la Valeggio. . . Lupt'a la aríp'a drépta in a cárei centru se aflá regimentulu nostru se incepú la Corte la $\frac{3}{4}$ 7 inainte de amédi si se finí la Montevento $\frac{1}{2}$ 4 dupa amédi. „Bravii nostri feciori luara cu aseltu ori si care pozitiune, cu tóte, ca la asaltulu intâiu amu fostu nevoiti a trece prin riuletulu Tione, in care ne scaldarámu binisioru. Totusi avurámu mare lipsa de apa in restempulu intregi díle; o beutura de apa din cea mai urita balta nu erá de platitu cu aur. Din regimentulu nostru cadiura cá eroi colonelulu Carl Schwaiger, majorulu Frid. Krippel, supra loc. Georgiu Popu, loc. Müller, Steinbeck si Beck. Vulnerati suntu capit. br. Schirnding, Vladu, Staff, Weilenbeck, Minkevic, Statkiewicz, Schuhmacher, supra locot. Gröckner, Dwerzak, Suci'a (Wimmer usioru), locot. Bartel, Jaroschinsky si Anton Thot, dintre cari — capit. Staff si loc. prin. Carolu Suci'a murira in spitalulu dela Veron'a.

Feciori perdurámu cu morti, râniti si de cari nu se scie la 450 insi etc, cele din nr. tr. dupa care adauge:

In 1-a Iuliu sér'a pre la 8 óre in taber'a de Peschier'a mai avurámu norocire a fi cercetati de pré lum. archiduce Albrecht, care fú primitu cu vivate entusiastice candu se apropiá de tabera. In Sea se opri cu tóta suit'a in mijloculu nostru si dupa ce se informá dela oficierii ce se aflau de fatia, ca cumu ne merge? camu se afla cei vulnerati se exprimá cu cuvintele urmatóre:

„Das Regiment hat sich gar brav benommen; — dies freut mich ungemein. Das Regiment ist der goldenen Medaile würdig.“ (Regimentulu acest'a s'au purtatu fórté bravu, acést'a mi face o bucuria fórté mare. Regimentulu acest'a e demnu de medalia de auru).

„Georgiu Popu, zelosul ofiteru și patriotu a testat colecțiunea sa de cărți, care va face la 3—400 fl. v. a., bibliotecii gimnasiului din Nasendul asiă numita „Marian'a", și 200 fl. v. a. pentru școl'a comunala din Lesiu (districtulu Nasendului) locul născerei sale. Testamentulu se află în mâinile verisiorului seu Ioane Malaiu, auditoriu de filosofia la universitatea din Vienn'a" scl.

(G. Tr.)

Principatele române unite.

Dupa cum ne-am îngăiatu în numărulu trecut, dăm astăzi locu discursurilor dlui Nicolae Ioanescu și I. Heliade R. în cestiunea religiunii domnitoare în Statulu român pronunțate cu ocaziunea dezbaterii constituțiunii celei nouă.

D. N. Ioanescu. Dle presedinte, deosebirea care e între redacțiunea proiectului majorității comitetului constituțiunii, și între amendementulu care amu onore a sustinut, este foarte însemnată. Majoritatea comitetului proclama libertatea conștiinței și a dogmelor, și totu odată independența bisericii nationale; mai departe, redacțiunea comitetului declara ca religiunea ortodoxa este aceea a majorității poporului român; și mai departe inca, ca mitropolitii, episcopii sunt a fi alesi. Afara de punctulu acest'a din urma relativu la biseric'a ortodoxa romana, care este comuna atatu în amendamentu câtu și în redacțiunea comitetului, toate celelalte puncte sunt diametrally opuse. Cestiunea este foarte însemnată, dle presedinte. Intielegu înaltulu liberalismu în numele cărui'a majoritatea comitetului a proclamat nu numai libertatea religiōse, cari s'a dīsū ca nu mai sunt ale tempului nostru, domineza inca nou'a emisfera chiaru sub form'a acest'a a liberalismului înaltu. Americ'a s'a fundat precum șcim, dintr'o necesitate religiōsa. Refugiati de sub biseric'a dominante, anglicana, persecutati în patri'a lor, seu distieratu, și de odată cu implantarea religiunii lor libere, au pus și fundamentele unei nouă libertăți politice.

De aceea sarcin'a mea aru fi grea de a întreprinde a combate ideile majorității comitetului, în ce se atinge de libertatea dogmelor mai cu seama. — Dara, dloru, precum s'a dīsū în această camera, în zilele trecute de către on. reprezentante. . . totu de la Craiov'a credu, (D. G. Stirbey), trebuie ca o constituțiune, pentru a prinde rădăcină, sa fie conformă cu moravurile poporului pentru care este destinată.

Ei bine, noi nu putem sa proclamăm aici libertatea absolută a dogmelor, fără de a alarmă conștiința poporului român. (Sensatiuni). Totu ce putem face într'o constituțiune politica, este de a consacra antic'a tradițiune a țierei, de a beneficia toleranța tutoru cultelor, tutoru dogmelor recunoscute. A se proclama, într'adeveru, fără necesitate, libertatea dogmelor, într'o țiera unde poporul nu se vede animat de unu spiritulu de fanatism, seu religiosu, amestecat cu spiritulu politicu, este a proclama unu principiu, pe care nu-lu reclama nici starea s'a de cultura nici consolidarea Statului nostru.

Nu e vorba aici de independența și de libertatea cultorei, cari se potu înalță de asupr'a prejudeciilor religiōse; căci într'unu Statu liberal, prejudiciu este și chiaru libertatea dogmelor lor. Nu este vorba despre acest'a; ci deca putem sa inscriem în constituțiunea noastră, altu ce-va decâtu ceea ce găsim în conștiința poporului nostru, și în acest'a găsim în fapta, unu respectu nestramutat pentru dogmele antice.

A se proclama deci astăzi libertatea dogmelor, este a slăbi acelu respectu, este a pune în pericolu însuși acestu principiu mare alu libertății dogmelor.

Candu noi amu veni sa facem abstractiune de ortodoxia noastră, amu dă locu strainilor a o profană prin propagande religiōse. Acest'a s'a vediatu la umbr'a jurisdicțiunii consulare în partea din Besarabi'a prin cultulu Lipovenilor; consiliu firesc se grabeau totu deun'a de a protege pe supusii lor, și cea întâiu protecțiune se întinde asupr'a cultului religiunii.

Candu dara în fati'a acestoru protecțiuni care sub mant'a religiunii potu ascunde injurii politice, noi amu proclama libertatea dogmelor, amu dice Romanilor, că ei sa se lase a se converti la ori ce alta religiune, și prin acest'a amu pune în pericolu însuși libertățile noastre politice.

Ei bine, eu credu ca este în adeveru unu pericolu mare pentru libertatea noastră politica de a alarmă conștiința poporului român (santia dogmelor). Nu trebuie sa arătăm spiritulu incultu alu poporului nostru o libertate, care nu pōte sa-lu ducă decâtu numai la o desperare. . . Candu s'aru dice ca religiunea ortodoxa este a majorității poporului român, s'aru dice unu lucru neesact; pentru ca totu Romanulu originariu din Principatele-Unite, este cetățienulu alu Statului romanu ortodoxu; — intielegu pe Romanii de nainte de acele legi liberali cari facu abstractiune de religiune; totu acelu romanu este fiu alu bisericii ortodoxe (intreruperi din partea unoru deputati). Rogu pe on. alu doilea reprezentante de la Craiov'a, (d. N. Racovitia) sa aiba paciența, ca voi sa esplicu indată și religiunea acelor'a de care voiesce a me întrebă ds'a.

V'a dīsū on. nostru raportoru adineuri ca în tinuturile Ro-

mân și Bacău sunt populațiuni cari profesaza religiunea catolica; ei bine, aceste populațiuni potu însemnatore pe lângă mas'a populațiunii noastre rurale, formăza o neînsemnată parte. Mai multu decâtu atât'a: acesta populațiune are unu cleru, care nu aterna întru nimic'a de statulu nostru, care atârna de la unu statu vecinu, a cărui idea de propaganda în Oriente nu o pōte contestă nime. Chiaru în această adunare s'a facut o interpelațiune dlui ministru de culte în privința propagandei politice, sub mant'a protecțiunii religiōse. Ei bine, candu o asiă de neînsemnată parte din conlocitorii nostri din comunele rurale profesaza unu altu cultu, și candu aceste culte sunt sub dependența unei ierarhii eclesiastice straine, mi se pare ca unu instinctu de conservare, aru pōte sa ne facă a proclama, ca religiunea dominantă a poporului romanu este aceea care a profesat'o străbunii nostri, eara nu alta; căci aici în această adunare nu cunosc nici unu on. reprezentante care sa profesaze alt'a decâtu a religiunii dominante.

S'a facut o ceremonie chiaru în acestu locu în adunarea de la 2 Maiu pentru că sa se consacre egalitatea cultelor. Dera, dloru, dela acelu faptu, voi cutedia a dice fără nici unu felu de tendința politica; dela acelu faptu, noi nu trebuie sa tragemu consecința, ca suntem nevoiti numai decâtu sa inscriem în constituțiunea noastră ca religiunea ortodoxa, e numai a majorității poporului. Precum vedeti, dloru, nu e nici o necesitate morala care sa ne facă a alarmă conștiința poporului romanu; din contra sunt consideratiuni politice, cari trebuie sa ne facă a-lu indemnă că sa se sustie anticele și venerabilele forme ale religiunii ortodoxe. Amendementulu care-lu sustinu, are acestu avantaju asupr'a redacțiunii comitetului, ca elu este imprumutat în mare parte din constituțiunea unei țiere constituționale, care în multe se asemena cu noi, și care în privința religiunii, deca nu și în altele, trebuie sa fie strinșu unita cu noi. Acesta țiera este Grecia, și nime nu pōte sa dica ca poporul grecu nu este totu atatu de înaintatu în civilizațiune ca și noi; nime nu pōte sa tagaduiască ca acestu popor nu este pus în contactu cu cele mai luminate țiere; nime nu pōte sa tagaduiască ca de candu poporul grecu sa bucura de o dinastia straina, a luat unu nou sboru de regeneratiune spre consolidarea natiunalității sale. Ei bine, dloru, acestu popor, în sinulu cărui'a nu se afla atatea periculoase elemente eterogene, a luat measure pentru a pune capetu proselitismului. Marginierea proselitismului este totu atât'a ca și libertatea absolută a conștiinței; cându unu Statu dice: nu voi proselitismu, dice: nu voi că cine-va sa fie genat în libertatea s'a religiōsa.

Această mesura la Greci a fostu provocată de catolicirea Bulgarilor. Acesta populațiune doritoare de a dobandi orecare libertăți și autonomi'a s'a, de-si nu este inca constituită în unu Statu independent, s'a aruncat în brațele catolicismului că sa scape, nu de despotismulu musulmanu, ci de unu cleru prevaricatoriu, care asuma în elu și autoritatea politica. (Va urmă).

„Tromp. Carp.“

Varietăți.

† Dlu Ioann Iosefu Roth, parochalul evangelicu alu cetătie Sabiului au reposat în 23 I. c. în etate de 80 ani.

*(Pentru Imperatés'a) s'au esarendat o pompoasă locuintă de văr'a între romanticii munti de lângă Bud'a, — totu acolo și regele Saxoniei si-a esarendat o villa.

— Oficiieri români, în lupt'a din 3 Iuliu la Chlum, din reg. princ. de Sachsen-Meiningen Nr. 46, morti mai sunt: locotienintii Iosifu Vornic'a și Nicolae Jánosy.

Consemnarea soldatilor români cari jacu răniți în spitalele din Pest'a. I. Gradina lui Orsz y în 13 Iuliu Mihaile Vana din Cacuciulu ung. (comitatulu Bihariei) rănit la degetu. Nicolae Colniceanu din Vingardu (p. u. Szászsebes) rănit la degetu. Georgiu Cretiu din Satulungu (post'a ult. Brasiovu, Sacelt) prin cōste. Isacu Lopu din Sarat'a (p. u. Sabiu) la mână subșoară. Simeonu Murariu din Margine (p. u. Mosiav'a) la degetu. Zacharia Lesutianu din Zancoc'a (p. u. Margit'a, N. Derszid'a) la degetu. Ioane Simu din Keveres (p. u. Bozias) la palma. Ioann Otiecanu din Bunea (p. u. Fagetu) la degetu. Constantin Lautasiu din Lupani (Lugosiu) la incheiatu degetelor. Georgiu Manoilu din Arneac'a (p. u. Recasiu) la piciorulu stangu. Axentie Lesle din Chriobaru (p. u. Secasiu) la degetu. Teodoru Susanu din Micalac'a (p. u. Aradu) la picioru. Ioane Vucu din Fibisiu (p. u. Bruckenau) la picioru. Stefanu Stamatovicu graniceriu din Caransebesiu la mână stanga ruptu unu degetu. Achimu Fiatu din Luncavitia (p. u. Caransebesiu) la incheiatu degetelor. Teodoru Stapanescu din Sadov'a (p. u. Slatin'a) ruptu unu degetu dela mână drepta: Filipu Berzovanu din Chesintia (p. u. Aliosiu) zace în dorere de ochi și peptu). Vasalic'a Lesiu din Tölgyes (p. u. N. Somkut) rănit la mână. Toti cu rană usiōre.

Consemnați de Mihaile Besanu. (A.)

*(Ofemeia româna) din Fenlacu în Banatu dopă batali'a dela Königgrätz s'a adresat deadreptulu către Maj Sca Imperatés'a, rogandu-o că sa se indure a o încunoscința despre sōrtea barbatului seu ce se afla la ôste. Imperatés'a primindu informatiuni dispuse a i se raspunde femeii în limb'a româna, ca bar-

batula seu usioru rânitu se afla sub ingrigire intr'unu ospitalu din Vienn'a.

** (In bataliele din Boemi'a) perira patru dieci si doi de oficeri români, ceea ce nu e mirare, căci ne spunu jurnalele din Vienn'a, ca românii (ung. Regimente) in tôte locurile se luptara cu multa bravura.

** (Statistica despre batalia). Dupa jurn. de Berolinu „Fremdenblatt.“ prusii au ocupatu pâna acum din armat'a austriaca si hanoverana: 50,000 de prizoneri, 6000 de cai, 220 de tunuri, 40,000 de arme folositoare, si alte 20,000 de arme (dela hanoveri). Dintre tunuri 200 su-noué si cu tievi trase; armele (puscele) fatia cu unu inamicu, care n'are pusca cu acu (Zündnadelgewehr) su-escelenti precum si caii. Munitiunile nu-su numerate. In privinti'a teritoriului Prusii'a in trei septemâni a ocupatu 1512 de miluri patrate; (care teritoriu e mai mare decâtu regatul Bavariei si Sassonié laolalta) adeca in Holstein 155, in Hanover'a 698, in Kurhessen 174, (Hessen-Darmstadt de susu, si Nassau, care asemene-su ocupate inca nu-su aci calculate), in Sassoni'a 271, Bohemi'a (1/3 parte) 314 de stângini. (Astadi cu putina diferentia e ocupata tóta Bohemi'a. ma si Moravi'a). Locuitorii acestoru tieri ocupate facu 7,109,000 de suflete.

** Imperatul Francesiloru a primitu, la palatul dela Tuileries, o scrisore drin care Majestatea Sea Britanica notifica Majestatii Sele Imperiale casatori'a A. S. R. dómni'a principesa Mari'a-Adelaid'a-Wilhelmin'a-Elisabeth, fiica a reposatului A. S. R. ducele de Cambridge, cu A. S. Francisc-Paul-Charles-Luis-Alexandru, principe de Teck. (Moniteur Universel).

** Din mai multe pârti ale tiei ne vinu sciri intristatôre despre seceta si despre fómetea sa pôte sa-i urmedie. In multe locuri fenu nu s'a făcutu de locu si vitele nu au ce pasce.

** (Câtra economii români!) In anulu 1863 17 Novembre Nr. 105 alu „Tel. Român“ s'a insciintiatu economiloru o inventiune noua de mediculu Thury din Geneva in privinti'a producerii genuriloru la animale sub titlulu: „O descoperire noua“ rogandu totu deodata pe aceiasi, ca despre nou'a descoperire si despre succesulu acestei inventiuni a incunoscintiã — totu prin susu laudatul jurnalulu — atâtu pre economi câtu si pre medicu. Petrusu si eu subscrisulu de insemnatarea si urmârile folositoare ce pôte sa traga dupa sine nouéle descoperiri in privinti'a acestei inventiuni grandiose, — amu venitu parte prin ajutoriulu altoru economi, parte prin esperiinti'a si observatiunile mele proprii la urmatoriulu succesu: „ca deca impreunarea — la vaci — se face dupa cum suna articululu respectivu susu citatu — atunci pe acelea doué carâri se producu vitei séu vitele — dupa cumu va cine-va.“ — Amu esperiatu la 25 vaci, dintre care la 3 — pôte ca din erôrea mea — nu mi-a succesu. Totusi din multime se pôte concheiã adeverulu acestei legi de producerea genuriloru la animale.

A. Neesi'a
Invetiatoriu.

Mai nou.

Pest'a 24 Iuliu. Dupa sciri dela Vienn'a, paus'a ce are sa espire vineri va fi urmata de unu armistitiu de patru septemani, sub a cărui decursu se va tiné congresulu.

Pojonu 22 Iuliu. Astadi dela 8 ôre dimineti'a suntu tunurile amenduroru armatelor ce stau fatia un'a cu alt'a la Theben, Neudorf, Kaltenbrunn si Blumenau in deplina activitate. Lupt'a esita in favôrea nôstra fu intrerupta la 2 ôre, dupa ce sosi scirea despre armistitiulu de 5 zile, tocma candu erã sa mai sosésca pe câmpulu bataliei trupe noué ordonate de Benedek. Kaltenbrunn si inca unu satu, ce se afla in lini'a bataliei au patimitu tare de focu.

— Astadi duminéca au fostu o lupta ferbinte la Malaczka. Prussianii respinsi la inceputu s'a reñtorsu cu puteri innoite spre a relnã lupt'a. Intr'aceea capatara si amperatescii sucurse si asiã se continuã lupt'a in dimensiuni mai mari. De-si au fostu sositu scirea despre armistitiu la ambe pârtile certante, nu fû cu putintia a intrerupe lupt'a ce se erã desvoltatu asiã de tare. Prussianii lasara 700 morti si râniti si 200 prinsi pe câmpulu de lupta. Castelulu contelui Pálffy se fia patimitu fôrte tare iu urm'a luptei de artileria. —

H. Z. de eri comunica sciri pre cari nici dens'a nu le afla cu totulu credibile: despre concentrari de unu castru de 20 mii voluntari romanesci la Argesiu. Utopiele ce le comunica mai departe, fiindca insasi nu le crede, nu le mai reproducem si noi.

Publicarea

Sumelor intrate la fundulu Asoc. tranne române dela siedinti'a comitetului din 5 Iuniu, pâna la siedinti'a din 4 Iuliu 1866.

1) Dela D. Protopopu Leontiu Leontinu tax'a pe an. 186^{5/6} 5 fl.

2. Dela D. comite supremu Georgiu Pop'a din Aradu tax'a pe an. 186^{4/5} si 186^{5/6} 10 fl.

3. Interese au intratu dupa detragerea de 7% a) pentru obligatiuni urbariale tranne 68 f. 35 xr.; b) pentru obligatiuni de imprumutulu statului in arama 20. ⁵xr. iara in argintu 22 f. 25 xr. c) pentru asemnatiuni ipotecarie 75 f.

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea.

4. Dupa relatiunea casierului; a) dela D. Parochu emeritu Demianu Mog'a din Sasciori pentru unu Conspectu 30 xr. b) dela D. Protopopu Ioann Tipeiu din S. Sebesiu tax'a pe an. 186^{5/6} 5 f. c) dela D. Parochu Nicolau Lazaru din S. Sabesiu tax'a pe an 186^{5/6} 5 f. d) dela D. Georgiu Munteanu economu din Cálnicu tax'a pe an. 186^{5/6} 5 f. e) dela D. Parochu Ioann Stoiciutiã din Sasciori tax'a pe an. 186^{4/5} 5 f. f) dela D. Protopopu Ioane Ratiu din Hatiegu tax'a pe an. 186^{4/5} 5 f. g) dela D. Bucuru Popoviciu negutiãt. din Hatiegu tax'a pe an. 186^{4/5} 5 f. h) pentru diplome: dela D. D. Ioane Ratiu Protop. Iosifu Micsi'a cancelistu; Mihaiu Munteanu, Marcu Todosie jun. Marcu Todosie sen. Marcu Ciuciu, Avramu Ciuciu, Teodoru Popescu si Georgiu Nand'r'a proprietari, toti din Hatiegu câte 1 f. = 9 f.

Dela Secretariulu Asoc. tranne române.

Sabiu in 4 Iuliu 1866.

Nr. 2—3

Publicatiune de concursu.

Gvernulu regescu a hotãritu pe temeiulu pasiloru făcuti ca inca cu anulu scolasticu 1866/7 care se incepe in 1-a Octobre a. c. sa intre earasi in vigôre dispuzetiunea de mai inainte, dupa care s'a tramisu din tieã unu numeru determinatu de elevi transilvani la scól'a silvanala moravasilesiana din Aussee.

In urm'a acestei'a se voru tramite la institutul mentiuñatu patru elevi transilvani si adeca doi pentru cursulu invetiamentului ordinariu de doi ani, si doi pentru scól'a practica asemenea de doi ani din care urmédia trecerea in cursulu invatiementului ordinariu.

De stipendiu anulu din care se acopere spesele de didactru nutrementulu si uniform'a candidatului precum si tôte alte lipse intre care se numera si calatori'a incolo si incôce se determinã cumca urmatôre:

a) pentru candidatii cursului de invatiementu pe fia-care anu 600 — siese sute floreni v.a;

b) pentru cei ce voru intrã in scól'a practica in anulu d'antãiu 400 — patru sute, in alu doilea 350 — trei sute cincideci florini v. a.

Pentru stipendiele acestea se deschide prin acést'a concursulu cu acea observare, cumca competitorii au dea-si tramite guvernulu regescu celu multu pâna in 10 Angustu suplicele loru timbrate si documentate in chipulu urmatoriu cu documentele ce se voru achiude trebue documentatu autentice.

aa) Numele, etatea intre 17—24 ani, religiunea, locul locuintei si competinti'a competitoriului in Transilvani'a

bb) documentarea purtãrei morale, absolvirea, cu succesu bunu a claselor gimnasiului inferiore séu a scôlei reale de josu. Acesta cerintia este cu atâtu mai esentiala cu câtu receperea elevului in cursulu de invatiementu depinde dela unu esamenu pe care lu va depune inaintea directiunei institutului.

cc) Constitutiunea sanatôsa corporale, precum si testimoniulu de oltuitu,

dd) Cunoscintia deplina a limbei germane, cá limb'a instructiunei.

e) ca parintii séu tutorulu s'au invoitu la alegerea acestei cariere.

f) Acei competitori cari dorescu inca acum a se primã la cursulu ordinariu de invatiementu, voru documentã prin unu testimoniulu si aceea cumca a practisatu cu succesu anulu seu doi ani la unu padurariu pe deplinu erudit, séu la altu expertu in acést'a ramura a sciintiei.

Mai departe se aduce la cunoscintia:

1. Candidatului care se va denumi la tempulu seu séu cu deosebire a aceluia, care va intrã in cursulu de invatiementu ordinariu, se asigura preliminarmente pentru doi ani, aceluia care se va primã in scól'a practica atâtu pe tempulu pracsei, câtu si dupa doi ani, pentru cursulu de invatiementu — emulmentulu defiptu, in sa pre lãnga conditiunea deca va documentã la tóta jumetatea de anu cumca pre lãnga o purtare nepatata, si-a implinitu datorintiele sele cu succesu bunu.

2. Candidatulu ce se va denumi trebue sa astérna unu reversu si despre aceea cumca se obliga dupa ce a esitu din acestu institutu, a servi celu putinu optu ani in acést'a calitate in Transilvani'a.

Din siedinti'a Gvernului reg. transilvanu tinuta la Clusiu in 28 Iuniu 1866.

Burs'a de Vienn'a.

Din 13|25 Iuliu 1866.

Metalicele 5%	59 25	Actiile de creditu	141 70
Imprumutulu nat. 5%	63 50	Argintulu	125 50
Actiile de banca	695	Galbinulu	6 10

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiececane.